

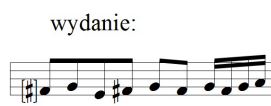
Instrukcja wydawnicza

Fontes musicae in Polonia (seria C)

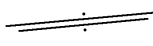
1. Publikacje ukazujące się w serii C *Fontes musicae in Polonia* powinny spełniać wymogi stawiane wydaniom źródłowo-krytycznym.
2. Każdy tom winien obejmować kolejno następujące elementy:
 - a) wstęp, możliwie szczegółowo przedstawiający dane biograficzne autora kompozycji, ogólną charakterystykę jego twórczości oraz wyczerpujące omówienie publikowanych utworów z uwzględnieniem środowiska muzycznego, z którego pochodzi źródło, ew. zawartości kolekcji, historii zbioru itp.;
 - b) faksymile wybranych kart rękopisu obrazujące konwencje notacyjne i charakter pisma skryptora (skryptorów);
 - c) komentarz rewizyjny zawierający omówienie źródeł będących podstawą wydania, wraz z miejscem przechowywania, wymiarami, identyfikacją skryptorów, znaków wodnych, datowaniem itd.;
 - d) wykaz korektur, w którym odnotowuje się zapis utrwalony w źródle, w miejscach skorygowanych przez redaktora wydania (konwencja zapisu zob. pkt 3); wykaz korektur wraz z nawiasami kwadratowymi stosowanymi w partyturze (zob. niżej) powinny pozwalać użytkownikowi wydania na jednoznaczne odtworzenie sytuacji w źródle;
 - e) część nutową w formie partytury (układ partytury zob. pkt 17);
 - f) wyciągi głosowe (udostępniane w wersji cyfrowej);
 - g) teksty słowne (jeśli występują w publikowanych utworach) wraz z tłumaczeniem na język polski i angielski;
 - h) bibliografię źródeł i publikacji cytowanych
 - i) spis treści.
3. W uwagach szczegółowych wykazu korektur pierwsza cyfra oznacza numer taktu; po kropce następuje skrótowa nazwa głosu zamknięta średnikiem; cyfra po średniku oznacza kolejną nutę w takcie; po dwukropku podana jest sytuacja w źródle. Na przykład: **3. T; 4: d^1** , oznacza, że w takcie 3 w tenorze czwartą nutą jest d^1 ; w korektach partii transponujących instrumentów dętych należy podać dźwięk widniejący w zapisie, a w nawiasie wysokość realnie brzmiącą. Pauzy opisuje się, wskazując ich położenie względem nut, np. 3. T; przed 4: ♪ ♪
 - a) w przypadku zmian wartości nut, w wykazie korektur oryginalne wartości należy wpisać za pomocą symboli nut (nie słownie);
 - b) znaki pisma muzycznego (zwl. nuty, pauzy, łuki itp.) w wykazie korektur zapisuje się za pomocą czcionki przystosowanej do współpracy z edytorami tekstu; rekomendowane czcionki: Bach (współczesne pismo nutowe) oraz Ex fonte (znaki notacji menzuralnej);
 - c) w przypadku szczególnie złożonych korekt można zamiast opisu słownego umieścić w wykazie korektur plik graficzny przedstawiający zapis utrwalony w źródle; wymiary obrazka powinny być odpowiednio

dostosowane do interlinii tekstu, zapewniając w tym rozmiarze pełną czytelność, dlatego zaleca się stosowanie plików przygotowanych w programie Finale®, a nie wyciętych bezpośrednio ze skanu rękopisu.

4. Przedmiotem wydania jest źródło. Wobec tego, poza przypadkami szczególnie uzasadnionymi, należy unikać dążenia do restytucji hipotetycznego tekstu oryginalnego, który nie występuje w żadnym z zachowanych przekazów.
5. Podstawę wydania stanowi jedno źródło, uznane przez redaktora za najbardziej wiarygodne, najbliższe wersji autorskiej. Inne przekazy mogą posłużyć jedynie jako pomocnicze w wyborze właściwego sposobu skorygowania lekcji błędnych w źródle podstawowym;
 - a) w przypadku publikacji realizowanych w ramach projektu *Repertuar muzyczny Towarzystwa Jezusowego w Rzeczypospolitej Obojga Narodów (1565–1773)*, jeśli to możliwe, rolę źródeł podstawowych powinny pełnić przekazy związane ze środowiskiem jezuickim Rzeczypospolitej.
6. Niedozwolone jest łączenie w wydaniu zawartości kilku różnych źródeł (tzw. *editio optima*), poza szczególnie uzasadnionymi przypadkami, np. rekonstrukcji przekazów niekompletnych.
7. W przypadku istnienia więcej niż jednego przekazu kompozycji, w komentarzu rewizyjnym należy w miarę możliwości szczegółowo omówić różnice w stosunku do źródła podstawowego (dot. wydań opartych na rękopisach).
8. Materiał muzyczny widniejący w źródle można poddać korekcie wyłącznie w przypadku lekcji bezspornie błędnych. Nie należy poprawiać niedoskonałości związanych z warszatem kompozytora lub lokalną praktyką wykonawczą; korekty należy wprowadzać, kierując się zasadą minimalnej ingerencji w materiał źródłowy.
9. Wszelkie uzupełnienia pochodzące od redaktora należy umieszczać w partyturze w nawiasach kwadratowych. Dotyczy to w szczególności dodanych akcydencji, nut, pauz, oznaczeń agogicznych, tekstu słownego itp.
 - a) akcydencje zbędne (tautologiczne) należy odnotować w wykazie korektur, nie umieszczając ich w partyturze; w takcie pozostawiamy jedynie pierwszą z akcydencji odnoszących się w źródle do dźwięku danej wysokości, nawet jeżeli w tym samym takcie dźwięk ten został już podwyższony/obniżony za pomocą znaku w nawiasie kwadratowym:

- b) od zasady opisanej w punkcie 9 można odstąpić w przypadku konieczności uzupełnienia w wydaniu dużej ilości znaków artykulacyjnych; aby nie obniżać czytelności zapisu nutowego, zmiany można odnotować zbiorczo w wykazie korektur, nie umieszczając dodanych symboli w nawiasach kwadratowych w partyturze.
- c) umiejscowienie ligatur w źródle należy oznaczyć za pomocą poziomych klamr umieszczonych nad pięciolinią i obejmujących nuty wchodzące w skład ligatury.

10. Ewentualne ujednolicenia artykulacji należy wprowadzać wyłącznie w obrębie danej grupy głosów lub instrumentów (zwł. skrzypce I–II), w przypadku motywów analogicznych występujących symultanicznie. Możliwe jest również ujednolicenie artykulacji motywów występujących sukcesywnie, jeśli materiał muzyczny jednoznacznie wskazuje na taki sposób wykonania.
11. W miarę możliwości należy zachować oryginalną pisownię tekstu słownego (np. *Osanna* nie należy korygować na *Hosanna* itp.). Konwencjonalne abrewiatyury należy rozwinąć. Korekty tekstu słownego można dokonać jedynie w przypadku bezspornych błędów i niekonsekwencji w źródle, odnotowując oryginalny zapis w wykazie korektur.
12. Tekst słowny zanotowany w źródle za pomocą znaków powtórzenia w partyturze zapisujemy kursywą; tekst zrekonstruowany lub dodany umieszczamy w nawiasie kwadratowym; tekst zrekonstruowany w całej (części) kompozycji umieszczamy w nawiasach kwadratowych i dodatkowo zapisujemy kursywą.
13. Zapis muzyczny, jeśli to możliwe, należy uwspółcześnić, w tym szczególnie: dawne klucze zamienić na obecnie używane, bemole i krzyżyki występujące w źródle w funkcji kasownika w edycji zastąpić kasownikami (za wyjątkiem cyfrowania b.c.), belkowanie nut dostosować do współczesnych standardów ortografii muzycznej (zmiany belkowania nut w partiach wokalnych tam, gdzie rzutują na podłożenie tekstu, należy odnotować w wykazie korektur); specyficzne dla danego rękopisu oznaczenia trylu, *da capo* itp. należy zastąpić obecnie stosowanymi. Od uwspółcześnienia pisowni należy odstąpić tam, gdzie mogłoby ono pociągać za sobą wypaczenie intencji kopisty (np. jeśli litera „t” pisana nad nutami może wskazywać *trillo* a nie trył, nie można jej zastąpić współczesnym symbolem *tr*). Wszelkie zmiany dotyczące uwspółcześnienia zapisu należy ogólnie wyjaśnić w komentarzu rewizyjnym.
14. Partie transponujących instrumentów dętych oraz kotłów notujemy w partyturze zgodnie z zapisem źródłowym, nawet jeśli jest on odmienny od współczesnych konwencji.
15. W partii basso continuo cyfry oraz akcydencje dotyczące realizacji współbrzmienia umieszcza się ponad pięciolinia;
 - a) nie należy uzupełniać cyfrowania brakującego bądź niekompletnego, korygując jedynie oznaczenia błędne;
 - b) nie należy uwspółcześniać konwencji cyfrowania b.c. ani akcydencji dotyczących realizacji współbrzmienia (np. pozostawić oryginalne bemole i krzyżyki, nawet jeśli występują w roli kasownika);
 - c) w wydaniu nie zamieszcza się zrealizowanej partii b.c., jeśli nie figuruje ona w źródle;
 - d) zalecana czcionka: FinalFiguredBass.
16. W miarę możliwości należy zachować w wydaniu oryginalne oznaczenia artykulacyjne, a ich interpretację omówić w komentarzu rewizyjnym w oparciu o źródła teoretyczne z epoki;
 - a) zasada ta dotyczy zwł. pionowej kreski nad lub pod nutą (przykł. c), wskazującej delikatne oddzielenie dźwięków (*détaché*), a w odniesieniu do partii basso continuo także grę *tasto solo*. Symbolu tego nie należy

zastępować kropką (przykł. a) ani klinem (przykł. b) stosowanym wspólnie dla oznaczenia *staccatissimo*.

17. Układ partytury (od góry do dołu): instrumenty dęte drewniane, dęte blaszane, smyczkowe, głosy wokalne, basso continuo. W wydaniach kompozycji polichóralnych porządek ten stosuje się oddzielnie w obrębie każdego chóru. W uzasadnionych przypadkach można zastosować inny układ partytury odzwierciedlający logikę obsady, grupowanie oraz role głosów i instrumentów w danej kompozycji.
18. W pierwszym systemie partytury należy umieścić nazwy wszystkich głosów i instrumentów w brzmieniu, w którym figurują one w źródle (nawet, jeśli byłoby ono niezgodne ze współczesnymi normami, niekonsekwentne lub nawet błędne). W kolejnych systemach partytury należy stosować skróty nazw głosów i instrumentów ujednoliczone wg ustalonego wzoru (zob. załącznik 1).
19. Kreski taktowe powinny łączyć pięciolinie w ramach danej grupy instrumentów. Od tej zasady należy odstąpić w przypadku grupy głosów wokalnych, w której kreski taktowe umieszcza się jedynie na pięciolinii (a nie pomiędzy); w uzasadnionych przypadkach publikacji utworów sprzed 1600 r. lub utrzymanych w *stile antico* możliwe jest zastosowanie kreszek menzuralnych.
20. Pięciolinie dla głosów lub instrumentów pauzujących można pominąć (ukryć) w partyturze jedynie jeśli milczą one w całej zamkniętej części kompozycji. Nie należy ukrywać pięciolinii w pojedynczych systemach.
21. Partyturę utworów skomponowanych przed ok. 1700 r. należy poprzedzić w wydaniu incypitem nutowym (sporządzonym według wzoru), zawierającym pierwszą nutę każdej partii wraz ze wszystkimi poprzedzającymi ją znakami pisma muzycznego (w szczególności kluczem, oznaczeniem metrum lub menzury i pauzami).
22. Materiały nutowe przeznaczone do wydania w serii *C Fontes musicae in Polonia* powinny zostać przygotowane w programie Finale® w wersji 2014 lub nowszej, według szablonu dostarczonego przez redaktora serii. W uzasadnionych przypadkach możliwe jest przygotowanie składu nutowego w innym programie, pod warunkiem zachowania niezmienionej szaty graficznej (dotyczy to w szczególności użytych czcionek pisma nutowego i tekstu, rozmiaru czcionek, rozmieszczenia informacji na stronie, rozmiaru marginesów, itp.).

Maciej Jochymczyk

Uwagi dotyczące instrukcji wydawniczej proszę przesyłać na adres maciek.jochymczyk@gmail.com

Załącznik 1.

do Instrukcja wydawniczej *Fontes musicae in Polonia* (seria C)

Wykaz skrótów nazw instrumentów:

flauto	fl
oboe	ob
corno inglese	cor ing
clarinetto	cl
fagotto	fg
clarino	clno
corno	cor
trombone	tbn
violino	vl
(alto) viola	vla
violetta	vta
violoncello	vlc
violone	vlne
canto / cantus	C
soprano	S
alto / altus	A
tenore / tenor	T
basso / bassus	B
organo	org
basso continuo	b.c.